Kirjallinen asiantuntijalausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle 18.10.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta (HE 154/2021 vp)

Kuntaliitto pitää lakimuutosta tärkeänä. Nykytilanne ei vastaa perustuslain vaatimusta, jonka mukaan kunnan tehtävistä säädetään lailla. Kunnalliset viranomaiset (keskeisesti maaseutuelinkeinoviranomaiset) ovat osallistuneet paikoin hyvinkin merkittävällä työpanoksella korvausasioiden käsittelyyn ilman, että ne ovat voineet kattaa työstä aiheutuneita kustannuksia. Nykytilanne perustuu syntyneisiin käytäntöihin ja ympäristöministeriön ohjeistukseen.

Näkemykset lakiesitykseen kuntien ja kunnallisten viranomaisten näkökulmasta

Kuntaliitto pitää kannatettavana, että lakiehdotuksen 11 § mahdollistaa myös sen, että kunnat voivat olla vahingon ennaltaehkäisemiseen tarkoitetun avustuksen saajana.

Lakiehdotuksen 9 §:ssä säädettäisiin kunnallisen maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävästä todeta ja arvioida viljelysvahinko. Myös muu kunnan viranomainen voisi tulla kyseeseen arvioitsijana. ELY-keskuksen hyväksymä esteetön asiantuntija voisi olla esimerkiksi kunnaneläinlääkäri.

On tärkeää, että lakiehdotuksen 20 § sisältää kunnan viranomaiselle mahdollisuuden periä maksu suorittamistaan tehtävistä ja se kattaa kaiken kuntien viranomaisten tekemän lain soveltamisalaan kuuluvan työn. Rahoitusperiaatteen noudattaminen on edellytyksenä, että kunnan viranomaisille voidaan osoittaa laissa uusia tehtäviä. Huolenaiheeksi jää kuitenkin laajemmin valtion määrärahan riittävyys kaikkiin korvauksiin, varsinkin, jos vahinkomäärät jatkavat kasvuaan myös tulevaisuudessa.

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Yleistä liittyen lain täytäntöönpanoon

Lain soveltamisalaan kuuluvat asiat työllistävät merkittävästi kunnallisia maaseutuelinkeinoviranomaisia alueilla, joilla on paljon vahinkotapahtumia. Asiointi sähköisen järjestelmän kautta sujuvoittaisi korvauksen hakijan asiointia, minkä lisäksi sähköiset järjestelmät voisivat helpottaa prosessiin osallistuvien eri viranomaisten yhteistyötä ja vähentää kaikkien menettelyyn osallistuvien hallinnollista taakkaa.

Korvausasioiden sähköistä asiointia ja käsittelyä tulisi kehittää valtionhallinnon digitalisaatiota koskevien periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti, joihin kuuluu esimerkiksi se, että hyödynnetään jo olemassa olevia sähköisiä palveluita. Koska kyse on ELY-keskusten prosessista, valtion tulisi edistää ELY-keskusten palveluiden tarjoamista sähköisesti.

Tulisi harkita, voitaisiinko maatalouden nk. raulako-korvaukset hakea ja käsitellä samassa asiointijärjestelmässä kuin maataloustuet. Tarkoituksenmukaista olisi, että korvausasiat olisivat samanaikaisesti ja samassa järjestelmässä nähtävissä ELY-keskuksessa ja maaseutuelinkeinoviranomaisella. Maaseutuelinkeinoviranomainen toteaisi vahingot ja antaisi lausunnon järjestelmän kautta.

Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset ovat tuoneet esiin havaintoja, että viljelijät eivät ilmoita vahinkoja, koska korvaus koetaan pieneksi korvausprosessin vaativaan työmäärän nähden. Jatkossa olisikin myös selvitettävä ja harkittava sellaisten keinojen käyttöönottoa, joilla esimerkiksi korvauksenhakijan omaa dokumentaatiota ja muuta luotettavaa aineistoa voitaisiin paremmin hyödyntää ELY-keskuksen korvauskäsittelyssä.

Lain toimeenpanossa valtakunnallinen kuntien viranomaisten ja ELY-keskusten yhteinen koulutus on tarpeen. Kuntien viranomaisten ja ELY-keskusten yhteistyöstä ja keskinäisestä tiedonkulusta huolehtiminen on keskeisessä asemassa korvauskäsittelyn sujuvuuden kannalta.

SUOMEN KUNTALIITTO

Minna Mättö
lakimies

Tiedoksi Kuntaliiton Kirjaamo

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi